

Role asistenta pedagoga z pohledu učitelů základních škol

Erika Hlaváčová

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Erika Hlaváčová
Osobní číslo: H16490
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika
Forma studia: prezenční

Téma práce: Role asistenta pedagoga z pohledu učitelů základních škol

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti základního vzdělávání, inkluzivního vzdělávání a profese asistenta pedagoga v základním vzdělávání.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvalitativního výzkumu pomocí rozhovoru.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BARTOŇOVÁ, Miroslava a Marie VÍTKOVÁ. Strategie vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy: texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2016, 389 s. ISBN 978-80-7315-255-0.

ČADOVÁ, Eva a kol. Metodika práce se žákem s tělesným postižením a zdravotním znevýhodněním. Olomouc: Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-244-3308-0.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, 437 s. ISBN 978-80-262-0982-9.

KENDÍKOVÁ, Jitka. Asistent pedagoga. Praha: Nakladatelství Dr. Josefa Raabe s.r.o., 2017. ISBN 978-80-7496-349-0.

TEPLÁ, Marta. Asistent pedagoga: jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách. Praha: Verlag Dashöfer, 2015. ISBN 978-80-87963-15-9.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Lucie Blašíková
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

27. listopadu 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

26. dubna 2019

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2018

_____
doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

_____
mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně .....
4. 2. 2019

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

²⁾ Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být tiž nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, ušije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výjce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídáne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá pohledem učitele na roli asistenta pedagoga na základní škole. Teoretická část je rozdělena do tří kapitol. První kapitola je zaměřena na asistenta pedagoga, jeho kompetence a předpoklady k výkonu profese a jeho náplň práce. Druhá kapitola je zaměřena na osobnost pedagoga, jeho kompetence, předpoklady a náplň profese, která se týká i spolupráce s asistentem pedagoga. Poslední část je zaměřena na základní školu, v níž obě profese působí. Praktická část, za pomoci kvalitativního výzkumu, se zabývá tím, jaký je způsob spolupráce mezi asistenty pedagoga a učiteli a tím se zodpovídá otázka jeho role na základní škole.

Klíčová slova: asistent pedagoga, osobnost učitele, základní škola, spolupráce, role

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the teacher's view on the role of teacher's assistant in primary school. The theoretical part is divided into three chapters. The first chapter is focused on the teacher's assistant, his competences and prerequisites for the profession and his job description. The second chapter is focused on the personality of the teacher, his competence, prerequisites and content of the profession, which also concerns the cooperation with the teacher's assistant. The last part focuses on the elementary school in which both professions work. The practical part, with the help of qualitative research, deals with the way of cooperation between the teacher's assistants and the teacher and thus the question of his role in the elementary school.

Keywords: teacher's assistant, teacher's personality, primary school, cooperation, role

Chtěla bych poděkovat paní Mgr. Lucii Blašíkové za vedení mé bakalářské práce, za ochotu a trpělivost, které se mnou měla, a odbornou pomoc.

Dále bych chtěla poděkovat respondentům za spolupráci při realizaci výzkumného šetření.

Děkuji své rodině a přátelům, kteří mi pomáhali a podporovali mě po celou dobu mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ASISTENT PEDAGOGA	11
1.1 KVALIFIKAČNÍ PŘEDPOKLADY	11
1.2 OSOBNOSTNÍ PŘEDPOKLADY.....	12
1.3 NÁPLŇ PRÁCE ASISTENTA PEDAGOGA	13
SHRNUTÍ	15
2 OSOBNOST UČITELE	16
2.1 KOMPETENCE UČITELE	16
2.2 KVALIFIKAČNÍ PŘEDPOKLADY	17
2.3 OSOBNOSTNÍ PŘEDPOKLADY.....	18
2.3.1 Náplň práce učitele	18
2.4 SPOLUPRÁCE UČITELE A ASISTENTA PEDAGOGA	19
SHRNUTÍ	21
3 ZÁKLADNÍ ŠKOLA	22
3.1 INTEGRACE A INKLUZE.....	23
3.2 INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN.....	24
SHRNUTÍ	25
II PRAKTICKÁ ČÁST	26
4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	27
4.1 STRATEGIE VÝZKUMU A VÝZKUMNÝ DESIGN	27
4.2 VYMEZENÍ VÝZKUMNÝCH CÍLŮ A VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	27
4.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR A ZPŮSOB JEHO VÝBĚRU	28
4.4 METODA SBĚRU DAT A REALIZACE VÝZKUMU	29
5 ANALÝZA DAT	31
5.1 KDO JSI?	32
5.2 NEJSEM NA TO SÁM.....	33
5.3 VE DVOU SE TO LÉPE TÁHNE	34
6 INTERPRETACE DAT	36
7 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ	38
ZÁVĚR	39
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	40
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	45
SEZNAM TABULEK	46
SEZNAM PŘÍLOH	47

ÚVOD

Společnost se skládá z mnoha jedinečných lidí, kteří tvoří její celek. Tito lidé pomáhají naši společnost rozvíjet, obohatit. Bohužel v dnešní době společnost přemýšlí ve smyslu „jsi jiný, nemáš mezi námi místo.“ Je lehké se lišit, jelikož tato vlastnost nám udává naší jedinečnost, je ale těžké někam zapadnout, patřit.

V dnešní době převládá inkluze a s tím i setkání lidí s postižením či znevýhodněním s populací. Žák se speciálními vzdělávacími potřebami je dnes ve většině základních škol, některé mají pro tyto žáky i speciální třídy. Za pomoci inkluze dochází k začlenění těchto žáků mezi vrstevníky a to můžeme označit jako odrazový můstek k začlenění do většinové společnosti.

S pojmem inkluze přichází na scénu systém podpůrných opatření, která pomáhají žákovi se zvláštními potřebami vzdělávání zvládnout základní školu. S nimi přichází pojem asistent pedagoga, se kterým se v poslední době roztrhl pytel a samozřejmě individuální vzdělávací plán. Asistent pedagoga je v posledních letech velmi žádanou pozicí, hlavně ze strany rodičů žáka se zvláštními vzdělávacími potřebami v běžné škole. Samotná funkce asistenta je nejen přínosná pro žáka, ale i učitele, se kterými spolupracuje. Spolupráce je základem činnosti asistenta pedagoga v třídním kolektivu a měla by správně vycházet jak ze strany učitelů, tak ze strany rodičů. Jak to tak ale bývá, někdy začnou věci mezi sebou „drhnout“.

Téma bakalářské práce je zvoleno i na základě vlastní zkušenosti na pozici asistenta pedagoga. Cílem práce je zjistit pohled učitelů na asistenta pedagoga v jejich třídě a jejich způsob spolupráce. Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část je rozdělena do tří kapitol. V nich se lze seznámit s pojmem asistent pedagoga, s osobností učitele a společnou spoluprací mezi těmito pedagogickými pracovníky a základní školou. Ve třetí kapitole jsou zmíněny a vysvětleny pojmy integrace a inkluze a související individuální vzdělávací plán.

Praktická část již popisuje realizaci kvalitativního výzkumu, který probíhal formou rozhovorů s respondenty, kteří mají zkušenost a spolupracují s asistentem pedagoga. Dále jsou rozhovory analyzovány a interpretovány do výsledků. Poté již následuje závěr.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ASISTENT PEDAGOGA

Asistent pedagoga je pedagogický pracovník, zaměstnanec školy nebo školského zařízení, jehož činnosti a statut jsou definovány v platné legislativě. (Nová škola, © 2013)

„Jedná se o relativně novou pedagogickou profesi, kterou chápeme jako jedno z podpůrných opatření při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.“
(Kendíková, 2017, s. 38)

Samotná činnost asistenta pedagoga spadá pod vedení učitele, kdy společně vytváří podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. (Teplá, 2015)

Je velmi důležité, aby byl asistent pedagoga představen žákům ve třídě a byla vymezena jeho role. Důležité je také oznámit, že se na asistenta pedagoga mohou obracet všichni žáci třídy a to i případy nejrůznějších problémů. (Kendíková, 2016)

Zákonným zástupcům žáků, nejlépe na první třídní schůzce, by mělo být oznámeno, že se ve třídě vzdělává žák či žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) a působí v ní asistent pedagoga. Na třídních schůzkách by měl být asistent pedagoga rodičům představen a seznámili se s ním. (Kendíková, 2016)

Asistentem pedagoga se může stát kdokoliv. Může to být i jedinec se základním vzděláním a absolvovaným akreditovaným kurzem dalšího vzdělávání. (Průcha a kol., 2013)

Další kvalifikační předpoklady, ale i osobnostní předpoklady, náplň práce asistenta pedagoga si představíme v následujících podkapitolách.

1.1 Kvalifikační předpoklady

Kvalifikace asistenta pedagoga je uvedena v § 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. Dle zákona může asistent pedagoga získat odbornou kvalifikaci několika způsoby. Nejnižším požadovaným stupněm vzdělání pro výkon profese asistenta pedagoga je základní vzdělání s absolvovaným akreditovaným kurzem pro asistenty pedagoga. Dále může mít střední vzdělání s výučním listem, střední odborné vzdělání s maturitou, vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělání v oboru pedagogiky. Pokud tomu tak není, je nutné, aby asistent pedagoga absolvoval akreditovaný kurz pro asistenty pedagoga. (Kendíková, 2017)

Vyhláška č. 416/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění vyhlášky č. 270/2017 Sb.,

rozdělila asistenty pedagoga do dvou úrovní. Asistenti pedagoga spadající do vyšší úrovně musí mít minimálně středoškolské vzdělání ukončené maturitou a kurz pro asistenty pedagoga, pokud středoškolské vzdělání není v oboru pedagogiky. Asistenti pedagoga nižší úrovně musí mít minimálně ukončené základní vzdělání a kurz pro asistenty pedagoga. Asistent pedagoga ve vyšší úrovni se zabývá přímou podporou žáků ve vyučování, asistent pedagoga zařazen v nižší úrovni zajišťuje pomocné výchovné práce. (Němec, 2018)

Dále, by dle zákona, mezi kvalifikační předpoklady měla patřit plná způsobilost k právním úkonům, odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a prokázaná znalost českého jazyka. (Kendíková, 2017)

Je nutné, aby se asistent pedagoga dále vzdělával, především v kurzech zaměřených na práci s žáky s určitými diagnózami. (Kendíková, 2016)

1.2 Osobnostní předpoklady

Požadavky na osobnostní předpoklady asistenta pedagoga se mohou lišit dle žáka, u kterého bude asistent pedagoga působit. (Nová škola, © 2013)

Asistent pedagoga by se měl chovat především přirozeně. Jeho komunikační schopnosti by měly být na dobré úrovni, aby dokázal vytvářet přátelské klima a pocit bezpečí. Jedním z dalších předpokladů pro výkon profese je nadšení a vnitřní uspokojení z práce. Asistent pedagoga by se měl podílet na výuce, podporovat žáka a být tvůrčí osobností při poskytování pomoci žákovi a učiteli. Důležitým osobnostním předpokladem je také sebevzdělávání a do jisté míry samostatnost, s tím souvisí zvládání problémových situací a pohotové hledání řešení. (Morávková-Vejrochová a kol., 2015)

Nejdůležitějším osobnostním předpokladem je kladný vztah k dětem a dostatečná trpělivost. (Kendíková, 2016)

Dalším důležitým předpokladem je komunikativnost. Schopnost bez problému komunikovat s žákem, učitelem a i s rodiči dítěte – vytvoření partnerského vztahu je velmi důležité. (Kendíková, 2016)

S komunikativností souvisí týmová práce a schopnost spolupráce. Spolupráce asistenta pedagoga s ostatními složkami výchovně-vzdělávacího procesu je závislá na respektu a otevřenosti. (Morávková-Vejrochová a kol., 2015)

Asistent pedagoga musí spolupracovat s kolegy a na základě spolupráce a komunikace zlepšovat svou činnost a hledat nové způsoby při vzdělávání žáků. (Kendíková, 2016)

K dalším složkám výchovně vzdělávacího procesu patří předpoklad empatie, spolehlivost a trpělivost. (Kendíková, 2016)

Dle autorky Teplé (2015) by asistent pedagoga měl být člověk zodpovědný a důsledný, s velkou empatií, k daným odlišnostem, ke speciálním vzdělávacím potřebám svěřených dětí/ žáků/ studentů.

Dále doplňuje, že by měl pečovat i o svůj zevnějšek, příjemný vzhled a vůni, a to vzhledem k větší vnímavosti dětí/ žáků/ studentů především s těžšími formami zdravotního postižení. (Teplá, 2015, s. 41)

1.3 Náplň práce asistenta pedagoga

Pracovní náplň asistenta pedagoga není „pouhá“ práce s konkrétním žákem nebo konkrétní skupinou žáků, ale jde především o spolupráci s učitelem ve výchovně a vzdělávacím procesu. Asistent pedagoga podporuje učitele při práci a komunikaci s žákem a jeho zákonnými zástupci. (Nová škola, © 2013)

Dle vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, hlavními činnostmi asistenta pedagoga jsou:

- a) pomoc při výchovně ve vzdělávacím procesu a pomoc při komunikaci s dalšími složkami výchovně vzdělávacího procesu,
- b) podpora žákům v adaptaci na školní prostředí,
- c) pomoc žákům v oblasti přípravy na výuku a při výuce,
- d) pomoc a podpora žáků při sebeobsluze a pohybu při vyučování, a také mimoškolních akcích,
- e) další činnosti uvedené v předpise Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě.

Čtvrtý odstavec paragrafu doplňuje, že asistent pedagoga může poskytovat podporu při vzdělávání žákovi nebo více žákům současně, nejvýše však 4 žákům ve třídě, oddělení nebo studijní skupině, a to s ohledem na povahu speciálních vzdělávacích potřeb těchto žáků; v případě škol, tříd, oddělení nebo studijních skupin.

Náplň práce asistenta pedagoga formuluje jeho nadřízený, zpravidla ředitel školy. Ze strany zaměstnavatele by mělo dojít ke konkrétní formulaci náplně práce asistenta pedagoga a to nejen v souvislosti s platnou legislativou, ale také na základě zpráv a doporučení ze školských poradenských zařízení. Náplň práce by měla také vycházet z požadavků kantora, který bude s asistentem pedagoga přímo spolupracovat. V některých případech je možné náplň práce konzultovat se zákonnými zástupci daného žáka či se samotným žákem. (Němec, Šimáčková-Laureníčková a Hájková, 2014)

Pracovní náplň asistenta pedagoga lze rozdělit na přímou pedagogickou činnost a nepřímou pedagogickou činnost, které se kombinují. (Nová škola, © 2013)

Kendíková (2016) uvádí, že nejčastěji se asistenti pedagoga věnují individuální práci s žákem, která je spojená s podporou a dovysvětlováním učiva. Dále uvádí pomoc při adaptaci na školní prostředí, mezi kterou řadí rozvoj sociálních dovedností, orientaci v prostoru a čase, komunikaci mezi rodinou a školou, rozvoj různých forem komunikace, rozvoj hygienických návyků, zajišťování bezpečnosti žáka a usměrňování problémového chování žáka. Asistent pedagoga se dále také podílí na přípravě pomůcek a materiálů pro žáka a při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu (IVP).

V nepřímé pedagogické činnosti jde především o konzultace asistenta pedagoga s pedagogem, účast na pedagogických radách a poradách pedagogického sboru, konzultace s pracovníky poradenských pracovišť a školských poradenských zařízení, komunikace se zákonnými zástupci žáků a jiné záležitosti, které jsou realizované mimo přímý kontakt s žáky, ale souvisejí s profesní činností. (Němec, Šimáčková-Laureníčková a Hájková, 2014)

Asistenta pedagoga lze využít i ve školní družině. Podmínky využití asistenta pedagoga je možno rozdělit do dvou skupin. V první je nutné, aby žák splňoval poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně. Ve druhé je nutný souhlas krajského úřadu nebo MŠMT, je-li využití asistenta pedagoga spojeno s navýšením finančních prostředků školy ze státního rozpočtu. (Puškinová, 2016)

SHRNUTÍ

V této kapitole jsme se seznámili s pojmem asistent pedagoga. Asistent pedagoga patří mezi podpůrná opatření, které stanovuje školský zákon pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Nejvíce se o funkci asistenta dočteme ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Zde jsou vymezeny hlavní činnosti asistenta pedagoga. Z činností můžeme vyčíst, že se profese asistenta pedagoga týká hlavně kolem podpory, pomoci a jeho práce se řídí dle aktuálních potřeb žáka se SVP a ostatních žáků třídy. Samotná činnost asistenta pedagoga spadá pod jiného pedagogického pracovníka a ve spolupráci s ním. Kvalifikační předpoklady nejsou pro tuto profesi nijak zvlášť určeny - asistentem pedagoga se může stát kdokoliv. Může to být i jedinec se základním vzděláním a absolvovaným akreditovaným kurzem dalšího vzdělávání. Základním osobnostním předpokladem je kladný vztah k dětem a k jejich jinakosti.

V další kapitole se dozvíme něco o osobnosti učitele, který je nejbližším partnerem asistentovi pedagoga ve výchovně-vzdělávacím procesu. Jde o pedagoga, pod kterého spadá samotná činnost asistenta pedagoga a se kterou asistent pedagoga nejčastěji spolupracuje.

2 OSOBNOST UČITELE

„Učitel je úspěšný jedině tehdy, když je osobností, která klade důraz na sebepoznání, objevování vlastních hodnot a vlastního učitelského stylu vyučování.“ (Dytrtová, Krhutová, 2009, s. 17)

Efektivní učitel má dovednosti, které ho oddělují od ostatních učitelů. Každý učitel umí dělat věci, které jiný kantor neumí. (Kauchak, Eggen, 1989 s. 10-11)

Jde o osobu, která je pověřená nějakou institucí nebo jednotlivcem řídit a organizovat výchovně-vzdělávací proces na profesionální úrovni a působit na ostatní děti, mládež, dospělé tak, aby bylo dosaženo předem stanovených žádoucích cílů. (Vorlíček, 2000)

Jůva (et al., 2001) uvádí, že pedagog nese společenskou odpovědnost za účinnost a úspěšnost tohoto procesu. Organizuje ho a zároveň hodnotí dosažené výsledky, vytváří obsah výchovně-vzdělávací činnosti, provádí vstupní, průběžnou a výstupní diagnózu, rozhoduje o vhodných organizačních formách a metodách výuky, přizpůsobuje výchovný proces věkovým a individuálním zvláštnostem vychovávaných a podmínkám konání výuky atd.

2.1 Kompetence učitele

Profesními kompetencemi se zabývá mnoho autorů a dochází mezi nimi k několika málo odlišnostem. Pro následující podkapitulu jsme si vybrali následující dělení kompetencí učitele, které vychází z toho, co učitel opravdu dělá:

- Plánování a příprava – dovednosti podílející se na výběru výukových cílů dané učební jednotky (vyučovací hodiny), na volbě cílových dovedností (výstupů), které mají žáci na konci hodiny zvládnout, a dovednosti volit nejlepší prostředky pro dosažení těchto cílů.
- Realizace vyučovací jednotky (hodiny) – dovednosti potřebné k úspěšnému zapojení žáků do učební činnosti, obzvláště ve vztahu ke kvalitě vyučování.
- Řízení vyučovací jednotky (hodiny) – dovednosti potřebné k takovému řízení a organizaci učebních činností během hodiny, aby byla udržena pozornost žáků, jejich zájem a aktivní účast na výuce.
- Klima třídy – dovednosti potřebné pro vytvoření a udržení kladných postojů žáků vůči vyučování a jejich motivace k aktivní účasti na probíhajících činnostech.

- Kázeň – dovednosti potřebné k udržení pořádku a k řešení všech projevů nežádoucího chování žáků.
- Hodnocení prospěchů žáků – dovednosti potřebné k hodnocení výsledků žáků aplikované jak při formativním hodnocení (s cílem napomoci dalšímu vývoji žáka), tak při hodnocení sumativním (vedení záznamů a formulací zpráv o dosažených výsledcích).
- Reflexe vlastní práce a evaluace (sebehodnocení) – dovednosti potřebné pro hodnocení (evaluaci) vlastní pedagogické práce s cílem ji v budoucnu zlepšit. (Kyriacou, 2008, s. 23)

Pro práci s integrovaným žákem je potřeba, aby učitelé také disponovali i kompetencemi týkajícími se vnitřní diferenciací a individualizace, rozsáhlými znalostmi z vývojové a pedagogické psychologie a byli tak schopni vytvořit tomu odpovídající vyučování. (Wilhelm in Bartoňová, Vítková, 2016)

2.2 Kvalifikační předpoklady

Pro každou kategorii učitele je předepsána odborná kvalifikace, jež souvisí se stupněm a typem školy nebo školského zařízení, v němž učitel působí a s oborem, který vyučuje. (Průcha a kol., 2013, s. 326)

Pro představu si můžeme uvést složky kvalifikace pro úspěšný výkon pedagogické profese, jež uvádí Simonová (2014):

1. *Všeobecné vzdělání a široký filozofický, vědecký a kulturní rozhled* – pedagog musí zaujímat vlastní postoje k různým politickým a mezinárodním událostem. Široká orientace, znalost praxe i lidí, všeobecný ekonomický, sociální, politický a kulturní rozhled umožňují lépe chápat nově vzniklé jevy a zaujímat k nim stanoviska.
2. *Teoretické a praktické odborné vzdělání* – pedagog musí zvládnout jak teoretickou, tak odbornou a praktickou stránku svého pedagogického působení.
3. *Pedagogické a psychologické vzdělání* – pedagog si musí osvojit teoretické vědomosti o cílech, prostředcích, principech, metodách a formách výchovné práce a soubor pedagogických a metodických schopností a návyků, které mu umožní jeho teoretické znalosti přenést do praktické činnosti se žáky.

2.3 Osobnostní předpoklady

Na učitele nejsou kladeny pouze požadavky v oblasti profesních kompetencí, ale i osobnostních kvalit. Nezbytné předpoklady jsou následující:

- a) motivaci k povolání – aby ho práce bavila a naplňovala a k edukačnímu procesu přistupoval s nadšením,
- b) talent pro povolání – musí umět své poznatky zprostředkovat i svým žákům či studentům,
- c) kognitivní vybavenost – musí disponovat inteligencí, dobrou pamětí a reakčními schopnostmi,
- d) ochotu ke změně – měl by být schopen přejít od tradičního pojetí učitele k modernímu pojetí, tedy od učitele jako zprostředkovatele kulturních statků k učiteli manažerovi rozvoje žáka. (Podlahová et al. in Jakoubková, 2013)

Simonová (2014) také vyzdvihuje paměť, pevnou vůli a humor z důvodu znalosti svých žáků, překonávání překážek v cestě při formování mladých lidí. Žák vnímá pedagoga jinak, pokud umí „udělat“ legraci.

2.3.1 Náplň práce učitele

Náplň práce učitele se skládá hlavně z vyučovací činnosti, jež spočívá ve zprostředkování učiva žákům. Tzv. zprostředkování učiva je forma transformování, sdělování, řízení, hodnocení, reflexe a korigování v činnosti subjektu procesu vzdělávání. To znamená, že učitel všemi didaktickými prostředky působí na žáky tak, aby v organizované formě – vyučování – inicioval a podporoval jejich učení a rozvíjel jejich osobnost v rovině kognitivní, sociálně afektivní a senzomotorické. (Vašutová, 2002, s. 20).

Vyučovací činnost učitele zahrnuje tři etapy:

1) Projektování

Je systémové promyšlení vzdělávacího programu a vyjádření představy učitele o jeho vzdělávacích záměrech, o průběhu pedagogických dějů a o vyučovacích strategiích, v konkrétních vzdělávacích podmínkách. Výsledkem projektování bývá tematický plán a příprava na vyučovací hodinu. V přípravě na vyučovací hodinu musí učitel uvažovat o cílech vyučování, provést výběr učiva a jeho didaktickou analýzu, zvolit metody, způsob zpětné

vazby a hodnocení, promyslet instrukce pro samostudium žáků, rozhodnout o organizaci připravit časový úsek.

2) Vyučování

Je praktickým provedením projektu ve formě interakce učitel – žáci. Interakce nastává v reálné koexistenci dvou vzájemně se ovlivňujících subjektů, tj. učitele (reprezentujícího pojetí vyučování) a žáků (s různou motivací, očekáváními a stylem učení), nejčastěji v prostředí školní třídy, v určité struktuře sociálních vztahů ve třídě, s určitou vyučovací strategií, s určitým způsobem řízení a komunikace. Učitel usiluje o dosažení projektovaných cílů pomocí didaktických prostředků, tj. organizačních forem, metod, pomůcek a didaktické technologie.

3) Hodnocení

Je konečnou etapou vyučovací činnosti učitele, je zpětnou vazbou pro aktéry vyučování. Žáci jsou posuzováni za dosažené výsledky svého učení, učitel hodnotí splnění cílů vyučování. Na základě výsledků hodnocení projektu následující vyučovací hodinu (Vašutová, 2002, s. 20).

2.4 Spolupráce učitele a asistenta pedagoga

„Role asistenta pedagoga je v českém vzdělávacím systému stále poměrně nová a mnozí pedagogové se s nimi ještě nenaučili spolupracovat.“ (Kendíková, 2016, s. 107)

Ve výchovně vzdělávacím procesu jsou si asistent pedagoga a učitel nejbližšími partnery a jejich bezproblémová spolupráce je základním stavebním kamenem práce asistenta pedagoga. (Horáčková, 2015)

Ziegler (2017) uvádí jako základ spolupráce důvěru mezi asistentem pedagoga a pedagogem.

Dalším ze základů pro spolupráci je nastavení klíčových podmínek mezi asistentem pedagoga a pedagogem. Jednou z nejdůležitějších je vítání přítomnosti asistenta pedagoga pedagogem. Další důležitou podmínkou je, aby si asistent pedagoga a pedagog uvědomovali své role a kompetence. Je nutné, aby asistent pedagoga respektoval rozhodnutí a řídil se instrukcemi pedagoga, učitel by ale neměl přesouvat svou zodpovědnost za vzdělávání žáka na asistenta pedagoga. (Němec, Šimáčková-Laureníčková a Hájková, 2014)

Pedagog by měl vést asistenta pedagoga a plánovat jeho činnost, a také s ním často diskutovat o vyučovacích hodinách, formách výuky a také o žácích samotných. Dále by měla probíhat diskuze o informování zákonných zástupců dítěte. (Kendíková, 2016)

Podle Horáčkové (2015) vychází spolupráce asistenta pedagoga a pedagoga ze spontánnosti. V mnoha případech neprobíhá před každým vyučováním konzultace a seznámení s plánem vyučovací hodiny.

Nejtěsnější by měla být spolupráce asistenta pedagoga s třídním učitelem, kterému může být asistent pomocníkem a prostředníkem v komunikaci s dalšími učiteli třídy, případně vychovateli apod. Učitel může být pro asistenta nejbližším zdrojem inspirace v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a naopak i sám čerpat podněty pro svou práci od asistenta pedagoga. (Horáčková, 2015, s. 43)

Samotná přítomnost asistenta ve třídě by měla vést k pomoci a podpoře učiteli samotnému zajistit prostor pro více intenzivní práci s žáky s postižením nebo znevýhodněním. (Nová škola, 2013)

SHRNUTÍ

V kapitole jsme se mohli dočíst základní údaje o osobnosti učitele, jeho kompetencích a předpokladech pro výkon profese pedagoga. Učitel, jak sami víme, by měl mít vysokoškolské vzdělání v oblasti, kterou vyučuje nebo se o ni zajímá. Nejdůležitější podkapitolou je spolupráce učitele s asistentem pedagoga. Jak jsme na úvod podkapitoly uvedli, role asistenta pedagoga je v českém prostředí novinkou a pedagogové netuší jak s nimi spolupracovat. Nejdůležitějším základem pro spolupráci je důvěra a respekt mezi asistentem pedagoga a pedagogem. Dále je hlavní stanovit si klíčové podmínky spolupráce. Měli by si být vědomi svých rolí a kompetencí. Pedagoga by neměl na asistenta pedagoga předávat své povinnosti. Učitel by si měl uvědomovat, že asistent pedagoga je tam jako asistent pedagogovi, a ne jako jeho náhradník.

Asistent pedagoga a učitel společně působí ve školském zařízení, v našem případě na základní škole. Tu si v následující kapitole představíme s cílem přiblížit vzdělávání žáků se SVP.

3 ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Základní škola vede žáky k osvojení potřebných strategií učení a motivaci k celoživotnímu učení, tvořivému myšlení a řešení přiměřených problémů, účinné komunikaci a spolupráci, ochraně svého fyzického a duševního zdraví, vede žáka k hodnotám životního prostředí a k ohleduplnosti a tolerantnosti k jiným lidem, k odlišným kulturám a duchovním hodnotám. Dále k poznávání svých schopností a reálných možností a jejich uplatňování spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o další životní dráze a profesním uplatnění. (561/2004)

V září roku 2016 vešla v platnost novela školského zákona, která jasně definuje podpůrná opatření, která jsou určena žákům se SVP. (Michalík, Baslerová a Felcmanová, 2015)

Cílem podpůrných opatření je především vyrovnávat podmínky ke vzdělávání žáka, které mohou být ovlivněny mírnými problémy nebo závažnými obtížemi, které jsou způsobeny nepřipraveností žáka na školu, odlišnými životními podmínkami a odlišným kulturním prostředím. Podpůrná opatření jsou definována školským zákonem. Podle rozsahu a obsahu se člení do I. až V. stupně. Lze je kombinovat. (MŠMT, © 2013-2019)

První stupeň poskytuje škola bez rozhodnutí školských poradenských zařízení (PPP, SPC). Druhý až pátý stupeň podpůrných opatření již stanovují příslušné organizace. Podmínkou pro poskytnutí podpůrných opatření je také souhlas zákonného zástupce žáka nebo rodiče. (Michalík, Baslerová a Felcmanová, 2015)

Podpůrné opatření v podobě asistenta pedagoga je zaváděno:

- a) potřebuje-li žák individuální podporu při výuce,
- b) je-li nutné u žáka eliminovat nežádoucí projevy chování,
- c) potřebuje-li žák upravené prostředí a pomůcky při vzdělávání,
- d) je-li nezbytná pedagogická podpora ostatních žáků v době, kdy pedagog pracuje s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami,
- e) není-li pedagog schopen sám realizovat vzdělávací proces na základě náročného složení třídy. (Baslerová, 2018)

Funkce asistenta pedagoga může být zavedena již v druhém stupni podpory. Jedná se o sdíleného asistenta pedagoga, který je využíván pro skupinu žáků s podpůrnými opatřeními

ve druhém stupni. Taková skupina musí čítat pět a více žáků, aby byla ve třídě funkce asistenta pedagoga zřízena. Asistent pedagoga pracuje s jednotlivými žáky pouze při některých činnostech ve výchovně vzdělávacím procesu. Ve třetím stupni podpory se jedná také o sdíleného asistenta pedagoga. Zde je však funkce zřizována pro méně než pět žáků s podpůrným opatřením třetího stupně. Stupeň čtvrtý předpokládá přítomnost asistenta pedagoga u žáka po celou dobu vyučování a v pátém stupni je asistent pedagoga u žáka přítomen po celou dobu pobytu žáka ve škole i na školních akcích. (Baslerová, 2018)

3.1 Integrace a inkluze

Integrace je ve speciální pedagogice velmi častý pojem, kterým je označován nejvyšší stupeň socializace člověka. (Slowík, 2016)

Pedagogický slovník (Průcha, Mareš, Walterová, 2003, s. 87) definuje integraci jako „*přístupy a způsoby zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami do hlavních proudů vzdělávání a do běžných škol*“.

Naproti integraci je inkluze nikdy nekončící proces, v němž se lidé s postižením mohou v plné míře zúčastňovat všech aktivit ve společnosti. Hlavním postojem je rovnost v důstojnosti a právech všech lidí. (Brandl in Slowík, 2016)

Slowík (2012) rozdíl mezi pojmy znázorňuje na příkladu školské integrace. Integrační přístup spoléhá především na síť speciálních škol, které pro vzdělávání handicapovaných žáků a studentů využívají zejména specifické metody a pomůcky a vytvářejí víceméně zvláštní (až segregované) vzdělávací prostředí. Inkluzivní vzdělávání upřednostňuje zařazování žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných škol – tedy jejich vzdělávání společně s nepostiženými vrstevníky a s využitím převážně běžných vzdělávacích metod a prostředků (speciální pomůcky a metody jsou samozřejmě využívány všude tam, kde je to pro efektivní vzdělávání znevýhodněných žáků a studentů nezbytně nutné).

Jak říká Bartoňová a Vítková (2007, s. 16) „*inkluze se užívá ve smyslu nutnosti poukázat na potřebu rozšíření integrace a na realizování optimální integrace pro každého žáka se speciálními vzdělávacími potřebami v praxi*“.

V inkluzivním přístupu je výhodný i fakt, že děti bez postižení, si mohou vytvářet relevantní, nezaujaté postoje k osobám s handicapem, a přijmout tedy za svou i centrální myšlenku inkluze – že totiž být odlišný je normální. (Groof; Lauwers in Slowík, 2016, s. 33)

3.2 Individuální vzdělávací plán

Dle vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, přesněji v § 3 je individuální vzdělávací plán (IVP) „závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka, přičemž vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.“

Valenta a kol.(2003, s. 45-46) uvádí, že IVP je „důležitý prvek ze systémů podpůrných intervencí a služeb zabezpečující optimální vzdělávání žáka se zdravotním postižením začleněného do běžného školského prostředí.“

Pro povolení IVP je potřeba písemného doporučení školského poradenského zařízení, jež obdrží ředitel základní školy, ve které se vzdělává nezletilý žák se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na žádost jeho zákonného zástupce. (561/2004)

IVP se vypracovává před nástupem žáka do školy, není uzavřeným dokumentem, a tak je možné ho v průběhu školního roku, dle potřeb, doplňovat a upravovat. (Bartoňová, Vítková, 2016)

Na vzniku IVP se podílí třídní učitel žáka, učitelé předmětů, do kterých se promítá postižení, rodiče žáka a žák sám, popřípadě asistent pedagoga. Třídní učitel tento materiál sestavuje na základě podkladů pracovníka odborného poradenského pracoviště, své vlastní pedagogické diagnostiky a svých zkušeností. (Čadová, 2012, s. 44)

Obsahem IVP, jak uvádí § 3 vyhlášky č. 27/2016Sb., jsou údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem, identifikační údaje žáka a údaje o pedagogických pracovnících, kteří se podílí na vzdělávání žáka. Dále jsou v něm uvedeny informace:

- a) o úpravách obsahu vzdělávání žáka,
- b) o časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání,
- c) o úpravách metod a forem výuky a hodnocení žáka,
- d) o případné úpravě výstupů ze vzdělávání žáka.

Dále by v něm měl být uveden způsob úpravy prostředí, formu denního režimu (předměty, fotografie, piktogramy atd.), individuální metody a postupy výchovně-vzdělávací intervence. (Bartoňová, Vítková, 2016)

SHRNUTÍ

Kapitola obsahuje základní informace o základní škole. Především je zaměřena na podpůrná opatření, ke kterým patří i asistent pedagoga a dále zmiňovaný individuální plán. Jejich cílem je především vyrovnávat podmínky ke vzdělávání žáka, které mohou být ovlivněny mírnými problémy nebo závažnými obtížemi, které jsou způsobeny nepřipraveností žáka na školu, odlišnými životními podmínkami a odlišným kulturním prostředím ze kterého žák vstupuje do vzdělávání. Žáci se SVP jsou do základní školy integrovány či do ní přicházejí v rámci inkluze. Tyto pojmy jsou si podobné, ale významově rozdílné. Integrace obsahuje způsob a postupy začlenění jedince se SVP do běžných základních škol a hlavního proudu vzdělávání. Naproti tomu, inkluze je nikdy nekončící proces, kdy jsou jedinci zapojováni do aktivit společnosti. Jako příklad jsme uvedli školní integraci, kdy integrace spoléhá především na síť speciálních škol, které využívají zejména specifické metody a pomůcky a vytvářejí zvláštní až segregované vzdělávací prostředí. U inkluze se upřednostňuje zařazování žáků a studentů se SVP do běžných škol – jejich vzdělávání probíhá společně s nepostiženými vrstevníky a s využitím převážně běžných vzdělávacích metod a prostředků. Speciální metody a postupy jsou zde také využívány pro efektivní vzdělávání znevýhodněných žáků. Dalším podpůrným opatřením je individuální vzdělávací plán, který je nejčastěji využíván a souvisí také s přiznáním asistenta pedagoga ve třídě. Jeho důležitost je stavena v jeho obsahu, který uvádí odlišné metody a postupy při výuce se žákem se SVP.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

V praktické části bakalářské práce je popsán výzkum, jehož hlavním cílem bylo zjistit, jaká je spolupráce s asistentem pedagoga na základní škole z pohledu učitelů. V následujících podkapitolách je vymezen cíl výzkumu, výzkumné otázky, výzkumný soubor, způsob sběru dat a realizace výzkumu. V samotné kapitole jsou zveřejněny výsledky realizovaného výzkumu a doporučení pro praxi.

4.1 Strategie výzkumu a výzkumný design

Pro náš výzkum bylo zvoleno kvalitativní pojetí výzkumného šetření z důvodu detailního popisu zkoumaného jevu a dává možnost nahlédnout do situace a dovoluje zkoumat v přirozeném prostředí, v němž se jev odehrává. V rámci kvalitativního výzkumu se dostáváme do styku s respondenty, kteří nabízejí hlubší porozumění zkoumaného problému a sami respondenti mají možnost se více vyjádřit k tématu.

Jak uvádí Švaříček a Šed'ová (2007) v kvalitativním výzkumu jde o široký sběr dat, kdy výzkumník hledá pravidelnosti až po sběru uspokojivého množství dat. V analýze a interpretaci se poté zabýváme hledáním sémantických vztahů a jejich propojováním.

Výzkumný design jsme si zvolili případovou studii. Ta, jak uvádí Hendl (2016, s. 102), je detailním studiem jednoho nebo několika případů. Jde o shromáždění velkého množství dat od jednoho nebo několika málo jedinců. Hendl studii přirovnává k mikroskopu – „*hodnota studie závisí na tom, jak dobře je zaostřená.*“ Sama studie napomáhá k porozumění složitých sociálních jevů. (Švaříček, Šed'ová, 2007)

4.2 Vymezení výzkumných cílů a výzkumných otázek

Výzkumným problémem byla stanovena „*Role asistenta pedagoga z pohledu učitelů základních škol*“. Jelikož se role nejlépe pozná při činnosti, jako výzkumný cíl jsme si stanovili způsob spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem. Na základě hlavní výzkumné otázky jsme se v dílčích výzkumných cílech už ptali na samotnou roli asistenta pedagoga.

Hlavním výzkumným cílem je zjistit způsob spolupráci asistentem pedagoga s učitelem na základní škole. V souvislosti s hlavním výzkumným cílem jsme si stanovili dílčí výzkumné cíle:

- Zjistit roli asistenta pedagoga v třídním kolektivu.

- Zjistit jak učitelé hodnotí roli asistenta pedagoga.
- Zjistit názor učitelů na asistenta pedagoga ve třídě.

Na základě stanoveného hlavního výzkumného cíle a dílčích cílů byly formulovány výzkumné otázky.

Hlavní výzkumná otázka zní:

Jaký je způsob spolupráce asistenta pedagoga s učitelem na základní škole?

Na základě hlavní výzkumné otázky jsme stanovili dílčí výzkumné otázky:

- Jakou roli má asistent pedagoga v třídním kolektivu?
- Jak hodnotí učitelé roli asistenta pedagoga?
- Jaký je názor učitelů na asistenta pedagoga ve třídě?

4.3 Výzkumný soubor a způsob jeho výběru

Výzkumný soubor tvoří učitelé působící na základní škole, kteří spolupracují s asistentem pedagoga. Pro zachování anonymity respondentů a etiky výzkumníka nebudou zmiňována jejich jména ani konkrétní škola, kde byl uskutečňován výzkum. Výběr respondentů byl zvolen záměrně a předcházela mu komunikace elektronickou formou s ředitelkou konkrétní školy a poté komunikací prostřednictvím emailu s respondenty. Výzkumný soubor byl sestaven z pěti třídních učitelů, kteří působí společně na jedné konkrétní škole. Respondenty tvoří čtyři ženy a jeden muž, z nichž dva respondenti již mají zkušenost s prací asistenta pedagoga. Všichni učitelé mají vysokoškolské vzdělání. Pro lepší orientaci jsme sestavili tabulku základních údajů o výzkumném souboru.

Tab. č. 1 Údaje o výzkumné souboru 1

Respondent	Pohlaví	Délka praxe ve školství	Délka spolupráce s asistentem pedagoga	Dřívější zkušenost s asistentem pedagoga
M	Žena	7 let	2 roky	Ne
H1	Žena	25 let	1/3 roku	Ne

H2	Žena	20 let	2 roky	Ano
T	Muž	25 let	4 roky	Ano
C	Žena	24 let	8 let	Ano

4.4 Metoda sběru dat a realizace výzkumu

Metodou sběru dat bylo v rámci výzkumného šetření využito polostrukturovaných rozhovorů. Základem pro realizaci samotných rozhovorů bylo sestavení otázek, s kterými jsme získali data, jež nám umožnila zkoumat jádro případu. V průběhu rozhovorů byly otázky dodržovány, ale docházelo k situacím, kdy nebyly striktně dodrženy či byly pozměněny dle dané situace a vývoje rozhovorů s respondenty. Byly kladeny i podotázky, jež sloužily k rozvoji hovoru a lepšímu pochopení získaných odpovědí. Důvod výběru metody bylo umožnit respondentům větší prostor a čas pro jejich odpovědi.

Samotný výzkum byl realizován s třídními učiteli základní školy ve Zlíně, jež mají ve třídě, v případě jednoho respondenta byl, asistent pedagoga, který byl přeřazen do jiné třídy. Před začátkem rozhovorů došlo k elektronické komunikaci s ředitelkou školy s žádostí o poskytnutí kontaktů na učitele, jež spolupracují s asistentem pedagoga. Následně došlo ke kontaktování jednotlivých respondentů – u tří prostřednictvím emailu a u dvou prostřednictvím telefonátu. Součástí bylo též představení naší osoby, seznámením s tématem bakalářské práce a cílem našeho výzkumu. S ohledem na povolání respondentů, jim byla dána možnost výběru setkání – kdy, kde a v kolik.

Rozhovory probíhaly ve škole, konkrétněji v kabinetech jednotlivých respondentů a u jednoho respondenta v jeho třídě. Místo bylo vybráno z důvodu co největší autenticity a příjemného prostředí. Jelikož šlo o učitele, byl brán ohled na časové možnosti a jejich vytíženost. Před začátkem rozhovoru byli vždy respondenti seznámeni s jeho průběhem a byl pořízen informovaný souhlas ohledně použití získaných dat k pouze účelům bakalářské práce a anonymity jednotlivých respondentů. Pro začátek rozhovoru byly použity úvodní otázky k seznámení se s respondentem a prolomení případné nervozity na obou stranách. Jelikož sami respondenti byli příjemní a celkem otevření, úvod rozhovoru probíhal hladce a atmosféra byla po celou dobu rozhovorů uvolněná. Poté následovaly otázky, které směřovaly k cílům naší bakalářské práce a porozumění zkoumané problematice. V případě, že respondent nerozuměl tázané otázce, sám se zeptal a ujistil se, že nás dobře slyšel nebo my

vysvětlili význam otázky. Rozhovor byl v průběhu doplňován o podotázky, aby došlo k získání všech dat pro výzkum a byly naplněny odpovědi na výzkumné otázky. Odpovědi se u jednotlivých respondentů lišily – někteří se rozpovídali, ostatní odpovídali dostatečně. Jednotlivé rozhovory trvaly v průměru 15-20 minut, jeden trval 30 minut.

Všechny rozhovory byly pořízeny formou hlasového záznamu a následně došlo k doslovné transkripci. Po celou dobu docházelo k aktivnímu naslouchání.

5 ANALÝZA DAT

V následující kapitole se budeme věnovat analýze údajů a jejich následující interpretaci, která byla získána za pomoci polostrukturovaných rozhovorů s jednotlivými učiteli. V první části kapitoly je obsažena analýza, která byla vytvořena otevřeným kódováním. Druhá část kapitoly je věnována interpretaci výsledků.

Sesbíraná data byla zpracována a vyhodnocována pomocí otevřeného kódování. Nejdříve jsme doslovně přepsali všechny rozhovory, včetně nespisovných výrazů. Přepis byl doplněn o neverbální projevy.

Poté byly transkripce rozhovorů pečlivě pročitány a vyznačovány obsahově podobné výroky. Tím vznikly různé jednotky, kterým byly přiděleny názvy, tzv. kódy. Dle Švaříčka, Šedřové (2007, s. 211), může být jednotkou kódu slovo, sekvence slov, věta či odstavec. Následně byly kódy seřazovány k sobě, čímž vznikly tři kategorie, které jsou barevně odlišeny. Kódy byly do těchto kategorií zařazeny v rámci jejich podobností, či souvislostí. Pro přehled byla vytvořena následující tabulka.

Tab. č. 2 Kategorie a kódy

Kategorie	Kódy
Kdo jsi?	Podpora, první myšlenka, nejistota, informovanost, role
Nejsem na to sám	Práce s třídním kolektivem, jistota, komunikace, přínos
Ve dvou se to lépe táhne	Předávání informací, přijetí, rodiče, vztahy

Po analýze získaných dat, jsme jednotlivý úryvkům rozhovorů přidělovali barevně různé názvy, tzv. kódy. Ty byly k sobě přiřazovány dle obsahové podobnosti a následně byly seskupovány k sobě. Tím vznikly čtyři kategorie. Nyní se zaměříme na opětné složení dat a vytvoření celku. K tomu je využit analytický příběh, který bude obohacen doslovnými výpovědi respondentů.

Kategorie, které jsme vytvořili na základě kódování, využijeme jako názvy podkapitol.

5.1 Kdo jsi?

Kategorie byla vytvořena na základě těchto kódů: podpora, první myšlenka, nejistota, informovanost, role.

Výskyt asistenta pedagoga je v dnešní době běžná věc a jak můžou potvrdit výpovědi respondentů, žáci jsou zvyklí na asistenta ve třídě, jelikož je s nimi, ve většině případů, už od první třídy. Někteří respondenti uvedli, že se u nich ve třídě začal asistent vyskytovat i v pozdějším ročníku. U respondentky (C) například až v osmé třídě. Jak dále jejich výpovědi odhalují, žáci asistenta pedagoga berou více jako člověka, o kterého se mohou opřít a najít radu. V některých případech je vyhledáván více než učitel. To může potvrdit výpověď respondentky (H2): „ .... v některých případech, když děti mají něco, nějaký problém, tak bych řekla, že možná jdou raději za ní, protože ona to vyřeší, aniž bych já se to, třeba, dozvěděla, jo, a nemusela bych se, třeba, zlobit nebo nemusela bych jim dávat nějaké tresty nebo něco, takže možná ze mě mají trošku vítr, ale zase to vyřeší s paní asistentkou a je to potom všechno v pořádku.“

Dle získaných dat, můžeme říct, že asistent pedagoga zastává v třídním kolektivu podporu, hlavně pro žáky s SVP, jelikož, podle slov respondenta (T): „ .... ji pomáhala, že ju tlačila dál, ...“ Asistent se snaží žáky povzbudit k lepším výkonům a snaží se je, společně s učitelem, posunout na vyšší úroveň. V jiných případech zastává asistent roli vychovatele, jak uvádí výpověď respondentky (H1): „ ...takové usměrňování toho žáka vlastně a také i ho vlastně učí určitým takovým těm sociálním návykům, což ten žák třeba nemá ..... on mu hned říká, že toto ne, proč ne, takže ho i takhle vychovává.“ Vedle toho zastává i roli prostředníka mezi žáky a učitelem, v případě konfrontací.

Už podle názvu „asistent pedagoga“ se pozice netýká jen žáka se speciálními vzdělávacími potřebami a třídního kolektivu. Přesněji jde o asistenta pedagogovi, tedy učiteli, který se v daný moment ve třídě nachází. V tomto ohledu je jeho role spíše „nápomocnou“.

Dle výpovědí můžeme říci, že funkce asistenta se v počátku týkala s malou informovaností ze strany pedagogů. Při jednom rozhovoru mi respondentka řekla, že někteří její kolegové měli k této pozici negativní postoj. Přišla jim zbytečná v jejich třídě a komentovali to slovy, že práci s žákem se zvláštními vzdělávacími potřebami zvládnou sami. Z výpovědí jsme dále mohli vyčíst nejistotu ze strany pedagogů. Byla to pro ně zvláštní situace. Zde můžeme uvést výpověď respondentky (H1): „ ... nebylo mi to příjemné, protože si člověk představit, že bude mít ve třídě neustále někoho navíc, dospělého člověka, že?“

Respondentka (H2) doplňuje: „...*jestli tam bude jako další dozorující orgán, nebo jak to říct, nebo jestli opravdu to bude všechno probíhat fajn.*“

Někteří respondenti určité vědomosti získali pomocí seminářů, schůzek ve sborovně apod. Respondent (T) uvádí, že informace získal od své manželky, která je výchovnou poradkyní a od jeho sestry, která pracovala krátkou dobu jako asistentka pedagoga.

Respondent (T) uvádí: „...*ani ti asistenti, všechno, třeba možná, ani všechny ty povinnosti neznají, co můžou, jak můžou vypomocet, ...*“.

Respondentka (M) uvádí, že získala informace od učitelky z prvního stupně, kde asistentka působila. Tyto informace mohou sloužit pouze jako odrazový můstek, protože každý žák se vyvíjí jinak a každá situace potřebuje jiné řešení.

5.2 Nejsem na to sám

Kategorie byla vytvořena na základě těchto kódů: práce s třídním kolektivem, jistota, komunikace, přínos.

Výpovědi všech respondentů můžeme shrnout do jedné věty – jsou vděční za asistenta pedagoga v jejich třídě. Dle získaných dat můžeme posoudit, že každý respondent je přikloněn k názoru, že asistenta pedagoga potřebují, jelikož je přínosem. Jak uvádí respondentka (H2): „*Ona je pro mě, ... pomocnou rukou pro ty případy, kdy je třeba potřeba, bud' se věnovat individuálně tomu žákovi, ...Poskytuje mi takovou podporu v té práci s tou třídou.*“ V tomto úryvku můžeme poznat, že asistentka ve spolupráci s učitelem poskytuje i podporu. Na základě svých zkušeností, uvádí respondentka (H1): „*..... určitě jako je tam nutný ten asistent, jo. To jako by paní učitelka sama tam nezvládla.*“ Tato potřeba asistenta je vidět i na výpovědích ostatních respondentů, kdy žáka se SVP by ani nebylo možné mít ve třídě. Respondent (T) vypověděl, že by ani nevěděl, jak s žákem naložit, kdyby mu ve třídě začal dělat nepořádek. Člověk se nemůže rozpúlit a na pomoc ostatních pedagogů také není možné se spolehnout, jelikož každý má své povinnosti. Tím je asistent pedagoga pro učitele výhodou, kdy učitel může předat pár svých povinností asistentovi. Je to člověk, se kterým se může učitel poradit o aktuální situaci ve třídě, jelikož asistent tam tráví svoji pracovní dobu celý den. Člověk má informace o třídě z první ruky. Asistent je vždy při ruce nejen žákovi se SVP, ale i třídnímu kolektivu a hlavně samotnému učiteli. Respondentka (H1) uvádí ve své výpovědi, že i sami rodiče žáka se SVP jsou vděční za to, že tam asistent pedagoga působí.

Respondenti uvedli, že po počáteční nejistotě a nevědomosti by si nedokázali představit třídu bez asistenta pedagoga. On už je součástí kolektivu a je přijímán kolektivem třídy i ostatním personálem školy. Je to osoba, ke které mají žáci respekt a mohou se spolehnout na jeho pomoc. Nelze však srovnat, jak by výuka probíhala bez asistenta pedagoga.

Respondentka (M) uvádí: *„Já bych řekla, že v dnešní době by pozice asistenta měla být ve všech třídách bez ohledu na to, jestli tam mají nějaké dítě, kterého toho asistenta potřebuje nebo ne, protože, kromě tohoto dítěte, kvůli kterému je tady, jsou ve třídě minimálně další tři, čtyři, možná pět dětí, které prostě potřebují dopomoc, jo. A třeba v počtu dvaceti šesti dětí, jako mám já teďka, tak ten asistent, podle mě je, jakože, fakt přínosný a potřebný.“* My s touto myšlenkou souhlasíme, jelikož v dnešní době přibývá žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a asistenti pedagoga jsou čím dál tím víc vyhledávaní, hlavně rodiči. Ovšem, jak respondentka uvádí, i ve třídách, kde žák se SVP není, se mohou vyskytovat jedinci, které učitel sám nezvládne. V tomto případě je asistent pedagoga důležitý, bohužel problémem je, že asistent patří mezi podpůrná opatření, které je možné získat na základě potvrzení u školského poradenského zařízení.

5.3 Ve dvou se to lépe táhne

Kategorie byla vytvořena na základě těchto kódů: předávání informací, přijetí, rodiče, vztahy.

Jak uvádíme v teoretické části, *„učitel a asistent pedagoga jsou si nejbližšími partnery ve výchovně-vzdělávacím procesu a jejich bezproblémová spolupráce je základním stavebním kamenem práce asistenta pedagoga.“*

Respondenti uvádějí, že po počáteční nejistotě a seznámení se, nastává jaké si vyjasnění hranic. Respondentka (H2) uvádí: *„... jsme si ze začátku musely s paní asistentkou dohodnout určité pravomoce, do čeho zasahovat, do čeho nezasahovat. Jak bude ta spolupráce fungovat, ...“* V tomto případě můžeme poukázat, že počátky samotné spolupráce nejsou jednoduché. Každá spolupráce obsahuje správnou komunikaci a jisté předávání informací, bez které se žádná profese neobejde. Jak jednotlivé případy uvádějí, jejich spolupráce a komunikace je bezchybná, a když se objeví nějaký problém, vyřeší si ho mezi sebou.

Respondentka (C) uvádí: *„... jsme tady spolu v kabinetě, my si hned všechno předáme ..... my tady jsme pořád, takže my furt řešíme a furt řešíme i ostatní žáky, co jak udělat, proč, takže, ...“*

Komunikace je ve všech případech bezproblémová a na ni navazuje bezproblémová spolupráce. Jako příklad můžeme uvést výpověď respondenta (T) uvádí: „*Tam byly dokonce i chvíle, kdy ona měla tak špatný stav, že my jsme byli domluvení, že ona do hodiny vůbec nenastoupila, protože hodinu před tím měla amok a potřebovala se uklidnit, takže ona mi, já jsem zadal nějakou práci a řekl jsem „budeme dělat toto, tak si to udělejte třeba u tebe v kabinetě,“ a ona vůbec do hodiny nešla, ta holka*“. Tady je ukázka dobré komunikace pedagoga a asistenta pedagoga o současném stavu žáka se SVP.

Někteří respondenti uvádějí, že nastaly při hodinách situace, kdy asistent musel žáka se SVP odvést mimo třídu nebo, jak jsme uvedli příklad respondenta (T), do hodiny žák ani nenastoupil a plnil zadaný úkol s asistentkou v kabinetě. Respondentka (C) uvádí: „*Někdy začala jen brečet, někdy třeba začala nadávat a někdy to přišlo tak naráz, že v podstatě, musela i ze třídy odejít. Děcka vždycky zůstaly tak nějak paf, protože to vždycky byl hysterický záchvat. Ted' ještě třeba mlátila do dveří, že, na záchodě, tam ještě byli takové staré železné, nějaké přepášky, takže se to ozívalo.*“

Pro učitele je mít ve třídě asistenta pedagoga velkou pomocí a podporou. Výstižně to uvádí respondent (T): „*Tak když tam seděla, tak člověk věděl, že když bude problém, tak tam budou dva dospělí.*“ Asistent pedagoga je jistotou pro pedagogy v situacích. Respondent (T) to uvádí příklad, kdy asistent pedagoga nebyl přítomen: „*.... odcházel ze třídy s tím, že u mě nepořídil, zkoušel na mě prostě nějaké figle a manipulovat mě, když jsem ho odkázal do patřičných mezí, tak když mě měl ve dveřích, tak si lehl na zem, začal sebou mlátit na zemi a tvrdit, že jsem ho uhodil, jo. Což jako příklad, kdy je dobré, když je tam druhý dospělí.*“

6 INTERPRETACE DAT

V následující kapitole dojde k souhrnu odpovědí na jednotlivé dílčí výzkumné otázky a dojde k odpovědi na hlavní výzkumnou otázku: *Jaký je způsob spolupráce asistentem pedagoga s učitelem na základní škole?*

V teoretické části se můžeme dočíst o asistentovi pedagoga, o jeho činnosti a náplni práce. Činnost asistenta je vymezena vyhláškou č. 27/2016 Sb., a i školský zákon se o jeho činnosti zmiňuje. Někteří si myslí, že asistent pedagoga je ve třídě k ruce pouze žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami. Asistent pedagoga není osobní asistent. Tento rozdíl si musíme ujasnit. Asistent pedagoga je připsán v individuálním vzdělávacím plánu žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, ale je zde přítomný pro všechny. Většinou jeho činnost spočívá v asistenci danému učiteli, se kterým pracuje, jelikož jeho činnost spadá pod vedení učitele. Učitel určuje činnost asistenta v danou chvíli dle potřeb. Toto je spíše vztah nadřízený a podřízený. Zaměříme se více na způsob spolupráce mezi těmito pedagogickými pracovníky.

V teoretické části se ve druhé kapitole zmiňujeme o spolupráci mezi asistentem pedagoga a učitelem. Zde ale spíše popisujeme, jak by měla vypadat. Způsob spolupráce záleží na každém asistentovi pedagoga a pedagogovi. Hlavním cílem správné spolupráce je nastavení určitých hranic. Tím se můžeme odkázat na autory Němce, Šimáčkovou-Laureníčkovou a Hájkovou, kdy popisují jako základ spolupráce nastavení klíčových podmínek (viz. podkapitola 2.4 v teoretické části). Souhlasíme s výrokem Zieglera, který uvádí, že základem spolupráce mezi asistentem pedagoga a pedagogem je důvěra. Pro spolupráci je důležité, že máme vedle sebe člověka, na kterého se můžeme spolehnout. Samotný způsob je důležitý na základě znalosti o funkci a činnosti asistenta pedagoga.

Jak uvádí Kendíková: *„Role asistenta pedagoga je v českém vzdělávacím systému stále poměrně nová a mnozí pedagogové se s nimi ještě nenaučili spolupracovat.“* Za pomoci výzkumného šetření jsme si mohli tento výrok potvrdit. Pokud pedagog nemá znalosti o profesi, se kterou má spolupracovat, neví jakým způsobem společnou spolupráci realizovat. Ovšem i na straně samotných asistentů pedagoga se můžeme setkat s neznalostí o vykonávané profesi.

Role asistenta není nikde definována. Dle výzkumného šetření jsme mohli zjistit, že jeho role závisí na způsobu spolupráce s činiteli výchovně-vzdělávacího procesu. Respondenti popisují asistenta pedagoga jako podporu nejen pro sebe, ale i pro třídní kolektiv. Pedagog

se na svého asistenta může spolehnout při řešení problémů a v některých situacích je prostředníkem mezi žákem a pedagogem. Jak uvádí jedna respondentka, náplň práce asistenta pedagoga je pestrá. Dle výpovědí si můžeme uvést, že asistent pedagoga plní v třídním kolektivu mnoho úkolů, které jsou v rámci potřeb třídního kolektivu. Hlavní náplní asistenta je poskytovat žákovi se SVP a ostatním žákům podporu a učitelů být nápomocný při řešení problémů ve třídě. Součinnost asistenta pedagoga a učitele by měla být založená na vzájemné důvěře.

Samotný přínos asistenta pedagoga popisuje každý respondent jinak. Někteří měli z počátku pocit, že tato pozice není potřebná v jejich třídě. Později jim určité situace ukázali důležitost této profese. Respondenti se shodli na pozitivním přínosu asistenta pedagoga, protože je nápomocen pedagogovi, důvěrníkem a podporou pro žáka se SVP a potažmo celému kolektivu ve třídě.

Samotný názor pedagogů na tuto profesi v jejich třídě je pozitivní. Vnímají ho jako sobě rovného a jako velkou podporu. Jsou rádi, že je tam další člověk, je pro ně určitou jistotou. I samotní rodiče jsou toho názoru, že asistent pedagoga je velkou podporou pro žáka se SVP, jelikož ho dokáže motivovat pro další spolupráci. Vzhledem k tomu, že každý člověk je originál, je potřeba, aby se ke každému žákovi přistupovalo individuálně k jeho vzdělávacím potřebám.

7 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ

Výzkum nám měl ukázat, jakým způsobem spolupracuje asistent pedagoga s pedagogem. Ze zmíněného cíle nám vychází samotná role asistenta pedagoga, která se nejvíce projevuje při jeho pracovní činnosti. Data byla získávána na základě polostrukturovaných rozhovorů s pedagogy, kteří spolupracují s asistentem pedagoga.

Na základě rozhovorů a získaných dat, můžeme říci, že asistent pedagoga je nedílnou součástí pedagogického kolektivu a třídního kolektivu. Jeho hlavní rolí je asistence učitelů, ale také podpora a učitelská a vychovatelská činnost žákům. Jak jednotliví respondenti uváděli, asistent pedagoga je pro ně nevyčíslitelná pomoc. Ve třídě je žák se SVP, ale jsou zde další žáci, kteří jeho pomoc potřebují, bohužel na něj nemají ze zákona právo.

Pro spolupráci je důležité mít s funkcí asistenta pedagoga určité informace o této profesi. Podle získaných dat jsme mohli dojít k závěru, že informovanost respondentů je poloviční. Většinou ji získávají ze zkušeností ostatních kolegů. Respondent (T) například informace získal od své ženy a respondentka (C) z určitých seminářů a schůzek. Bohužel takové informace, aby si byli jisti společnou spoluprací nezískali. Jak dále respondenti uváděli, v pozdějších případech spolupráce vycházeli ze svých zkušeností. Bohužel, v případě respondentky (H1) nemohla vycházet z žádných zkušeností a neměla ze začátku ponětí, jak s asistentem pracovat a se žákem se SVP už vůbec ne. Sice se poptávala co a jak, získávala poloviční informace ze všech stran. Musíme si být ale vědomi, že získané informace se od sebe liší případ od případu. Informace, které získáme, nemusí být uplatnitelné v praxi u žáka, se kterým pracujeme. Způsob spolupráce respondenti hodnotili kladně a žádné výtky k ní neměli. Uváděli, že je asistent pro ně přínosem ve třídě a vyskytne-li se problém, je vyřešen mezi asistentem a pedagogem ihned. V případě rodičů se problémy vyskytují taky, tam bohužel uvádějí, že spolupráce a komunikace s některými je obtížná a je těžké s některými pracovat. Příkladů, na kterých respondenti uváděli důležitost asistenta pedagoga, bylo mnoho. Sami říkali, že by to bez něj nezvládli ve třídě. Třídním kolektivem je přijímán pozitivně, i rodiče proti němu nemají výhrady. Většinou jsou si nejistí žákem se SVP, u kterých je jejich chování nepředvídatelné, jak uvádějí respondenti. Vyskytnou se i rodiče, se kterými je komunikace obtížná, a to ovlivňuje samotný vývoj a vzdělání žáka.

Hodně respondenti uváděli i finanční nedocenení asistenta pedagoga ve školství. Sice se situace v posledním roce trošku zlepšila, bohužel, pořád to není ono. V tomto případě existují organizace, které podporují finanční stránku profese asistenta pedagoga.

ZÁVĚR

Profese asistenta pedagoga je v poslední době středem zájmu nejen státu, vedení škol či samotných pedagogů podílejících se na výchovně-vzdělávacím procesu žáků, ale také jejich rodičů a samotné veřejnosti. Téma bakalářské práce bylo zvoleno nejen z důvodu rozšířenosti této pozice, ale také z důvodu osobních zkušeností s profesí a funkcí asistenta pedagoga ve třídě.

Při zpracování práce jsme vycházeli z odborné literatury, která se věnuje profesi asistenta pedagoga a osobnosti učitele, který je dalším činitelem výchovně-vzdělávacího profesu v České republice. Díky uvedeným zdrojům informací a zkušenostem pedagogů s pozicí asistenta pedagoga ve třídě, jsme měli možnost získat nové poznatky a měli jsme možnost seznámit se s různými pohledy na profesi asistenta pedagoga a jeho roli v současné základní škole. Tím nám bylo umožněno doplnit si odborné znalosti a získat názor samotných pedagogů na působení asistenta pedagoga v základní škole.

Ve výzkumném šetření jsme získali pozitivní výpovědi pedagogů, které se týkali asistentů pedagoga. Jak uváděli respondenti, začátky spolupráce byli obtížné z jejich strany z důvodu malé informovanosti, ve všech případech se o asistentovi vyjadřovali s úctou a obdivem. Z jejich strany byly získány i odpovědi týkající se neohodnocení této pozice, hlavně z finanční stránky. Z tohoto důvodu je zde vidět i určité nerovnocenné postavení.

Výsledky výzkumného šetření ukázalo, že pedagogové nemají řádné informace o profesi asistenta pedagoga, které by jim pomohli v počátcích spolupráce s asistentem. Také nám bylo sděleno, že pozice asistenta pedagoga na základní škole je oceněna, ale spíše z důvodu jeho působení a jeho pomoci. Ekonomický důvod může za to, že asistenti pedagoga na základní škole moc dlouho nevydrží.

Asistent pedagoga je přínosem v oblasti vzdělávání žáků se speciální vzdělávacími potřebami a pomáhá pedagogům v jejich každodenní práci.

Jedinci, kteří tuto profesi chtějí vykonávat, musí počítat s náročností, nedostačujícím finančním ohodnocením a celoživotním sebevzděláváním, protože v současné době se asistent pedagoga stává nenahraditelným.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BARTOŇOVÁ, Miroslava a Marie VÍTKOVÁ. *Strategie vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy: texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido, 2016, 389 s. ISBN 978-80-7315-255-0.
- [2] BARTOŇOVÁ, Miroslava a Marie VÍTKOVÁ. *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami: texty k distančnímu vzdělávání*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido, 2007, 247 s. ISBN 978-80-7315-158-4.
- [3] BASLEROVÁ, Pavlína, ©2015-2018. *Katalog podpůrných opatření: Asistent pedagoga* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci. [cit. 4-13-2019]. Dostupné z: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/personalni-podminky/12-2-1-asistent-pedagoga/>
- [4] BRANDL, Maria. Sociální nerovnost a boj proti ní, duševní zdraví a sociální inkluze a národnostní menšiny. SLOWÍK, Josef. *Speciální pedagogika*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2016, 162 s, s. 32. Pedagogika. ISBN 978-80-271-0095-8.
- [5] ČADOVÁ A KOL., Eva. *Metodika práce se žákem s tělesným postižením a zdravotním znevýhodněním* [online]. 2012. Univerzita Palackého v Olomouci, 2012 [cit. 2019-04-13]. ISBN 978-80-244-3308-0. Dostupné z: http://www.inkluze.upol.cz/portal/velke_publicace/metodiky/TP_Metodika_AP.pdf
- [6] DYTRTOVÁ, Radmila a Marie KRHUTOVÁ. *Učitel: příprava na profesi*. Praha: Grada, 2009, 121 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2863-6.
- [7] GROOF, Jan De a Gracienne LAUWERS. (eds.). *Special education*. SLOWÍK, Josef. *Speciální pedagogika*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2016, 162 s, s. 33. Pedagogika. ISBN 978-80-271-0095-8.
- [8] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, 437 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
- [9] JŮVA, Vladimír et al. *Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium*. 1. vyd. Brno: Paido – edice pedagogické literatury, 2001. 118 s. ISBN 80-859-3195-8.

- [10] HORÁČKOVÁ, Ilona, 2015. *Metodika práce asistenta pedagoga spolupráce s učiteli*. [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. [cit. 4-13-2019]. ISBN 978-80-244-4656-1. Dostupné z: <http://inkluzie.upol.cz/ebooks/metodika-prurez-02/metodika-prurez-02.pdf>.
- [11] KAUCHAK, Donald P. a Paul D. EGGEN. *Learning and teaching: research-based methods*. Boston: Allyn and Bacon, [1989], xvi, 473 s. ISBN 0-205-11892-5.
- [12] KENDÍKOVÁ, Jitka. *Asistent pedagoga*. Praha: Raabe, 2017, 106 s. Dobrá škola. Inkluzivní vzdělávání. ISBN 978-80-7496-349-0.
- [13] KENDÍKOVÁ, Jitka. *Vademecum asistenta pedagoga*. Praha: Pasparta, 2016, 126 s. ISBN 978-80-88163-12-1.
- [14] KOLAŘÍKOVÁ, Marta, Alena PETROVÁ a Eva URBANOVSKÁ. *Profesní připravenost učitelů základních škol v oblasti řešení rizikového chování a možnosti jeho prevence v Moravskoslezském kraji*. II., Psychologické aspekty. V Opavě: Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik v Opavě, 2017, 190 s. ISBN 978-80-7510-236-2.
- [15] KYRIACOU, Chris. *Klíčové dovednosti učitele: cesty k lepšímu vyučování*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2008, 155 s. Pedagogická praxe. ISBN 978-80-7367-434-2.
- [16] MICHALÍK, Jan, Pavlína BASLEROVÁ a Lenka FELCMANOVÁ, 2015. *Podpůrná opatření ve vzdělávání*. Praha: Člověk vtisni, o.p.s. ISBN 978-80-87456-57-6.1
- [17] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ A TĚLOVÝCHOVY, © 2013 – 2019. *Podpůrná opatření. Vzdělávání*. [online]. [cit. 4-13-2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/podpurna-opatreni>
- [18] MORÁVKOVÁ-VEJROCHOVÁ, Monika a kol., 2015. *Standard práce asistenta pedagoga* [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. [cit. 4-13-2019]. ISBN: 978-80-244-4769-8. Dostupné z: <http://inkluzie.upol.cz/ebooks/standard-pap/standard-pap.pdf>
- [19] NĚMEC, Zbyněk, 2018. *Jak změnila čerstvá novela vyhlášky profesí asistentů pedagoga? Jednoznačně k horšímu*. Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů: Aktuality [online]. Nová škola, o.p.s.[cit. 4-13-2019]. Dostupné z:

<http://www.asistentpedagoga.cz/jak-zmenila-cerstva-novela-vyhlasiky-profesi-asistentu-pedagoga-jednoznacne-k-horsimu>

- [20] NĚMEC, Zbyněk, Klára ŠIMÁČKOVÁ-LAURENÍČKOVÁ a Vanda HÁJKOVÁ, 2014. *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 978-80-7290-712-0.
- [21] Nová škola, o.p.s., ©2013a. *Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů: Kvalifikační předpoklady* [online]. [cit. 4-13-2019]. Dostupné z: <http://www.asistentpedagoga.cz/kvalifikacni-predpoklady>.
- [22] Nová škola, o.p.s., ©2013. *Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů: Náplň práce*[online]. [cit. 4-13-2019]. Dostupné z: <http://www.asistentpedagoga.cz/napln-prace>.
- [23] Nová škola, o.p.s., ©2013. *Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů: Spolupráce s pedagogem* [online]. Nová škola, o.p.s.: © 2013 [cit. 4-13-2019]. Dostupné z: <http://www.asistentpedagoga.cz/spoluprace-s-pedagogem>.
- [24] PODLAHOVÁ, Libuše et al. Učitel sekundární školy 1: studijní opora. JAKOUBKOVÁ, Iveta. *Osobnost učitele*. Univerzita Palackého v Olomouci: Katedra psychologie a patopsychologie, 2013.
- [25] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9.
- [26] PUŠKINOVÁ, Monika, 2016. Asistent pedagoga ve školní družině. *Speciál pro školní družiny: příloha časopisu Řízení školy*. Praha: Wolters Kluwer.3(6),2-4. ISSN 2336-4343.
- [27] TEPLÁ, Marta, FELCMANOVÁ, Lenka. *Asistent pedagoga: Jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách*. Praha: Verlag Dashöfer, [2015], ©2015. ISBN 978-80-87963-15-9.
- [28] VALENTA, Milan. *Přehled speciální pedagogiky a školská integrace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 322 s. Učebnice. ISBN 80-244-0698-5.
- [29] VAŠUTOVÁ, Jaroslava, 2002. *Být učitelem: co by měl učitel vědět o své profesi*. Praha: UK. ISBN 80-7290-077-3.

- [30] VORLÍČEK, Chrudoš. *Úvod do pedagogiky*. 1. vyd. Jinočany: H&H, 2000. 175 s. ISBN 80-86022-79-X.
- [31] WILHELM, Marianne. Integration in der Sek. I und II: wie die Umsetzung im Fachunterricht gelingt. BARTOŇOVÁ, Miroslava a Marie VÍTKOVÁ. *Strategie vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy: texty k distančnímu vzdělávání*. 2016. Brno: Paido, 2016, 389s, s. 28. ISBN 978-80-7315-255-0.
- [32] SIMONOVÁ, Carmen. *Osobnost pedagoga* [online]. 2014. Hradec Králové: Celostátní konference pracovníků DMI, 2014 [cit. 2019-04-13]. ISBN 978-80-244-3308-0. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/S/16169/specialni-pedagogika-integrace-a-inkluzie.html/>
- [33] SLOWÍK, Josef. *Speciální pedagogika*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2016, 162 s. Pedagogika. ISBN 978-80-271-0095-8.
- [34] SLOWÍK, Josef. Speciální pedagogika: Integrace a inkluze. *Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 26. 06. 2012 [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/S/16169/specialni-pedagogika-integrace-a-inkluzie.html/>
- [35] ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007, 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
- [36] ZIEGLER, Roman, 2017. Základem spolupráce je důvěra mezi učitelem a asistentem. *Týdeník školství*. Praha: Sofiprin.25(38), 5. ISSN 1210-8316

Zákony:

- [1] ČESKO. Zákon č. 563 ze dne 10. listopadu 2004, o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 190. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2004/190-2004.pdf>
- [2] ČESKO. Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 190. Dostupný také z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2004/190-2004.pdf>

- [3] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ A TĚLOVÝCHOVY, © 2013 – 2019. Vyhláška č. 27 ze dne 28. ledna 2016, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. [online]. Dostupné z:
http://www.msmt.cz/uploads/Vyhlaska_c._272016_Sb._o_vzdelavani_zaku_se_speciálními_vzdelavacimi_potrebami_a_zaku_nadanych.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Apod.	A podobně
Atd.	A tak dále
Cit.	Citováno
Č.	Číslo
Odst.	Odstavec
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
S.	Strana
Sb.	Sbírky
SPC	Speciálně pedagogická centra
Tzv.	Tak zvaně

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. č. 1 Údaje o výzkumném souboru .....</i>	<i>28</i>
<i>Tab. č. 2 Kategorie a kódy .....</i>	<i>31</i>

SEZNAM PŘÍLOH

- PI: Otázky k rozhovorům
- PII: Ukázka rozhovoru č. 2, respondent H1
- PIII: Ukázka rozhovoru č. 3, respondent H2

PŘÍLOHA P I: OTÁZKY K ROZHOVORŮM

1. Jak dlouho pracujete ve škole?
2. Jak dlouho spolupracujete s asistentem pedagoga?
3. Jaká byla Vaše první myšlenka, když jste se dozvěděla, že budete spolupracovat s asistentem pedagoga?
  - a) Věděl/a jste, co tato pozice obnáší?
4. Jaký byl názor žáků, když jste jim oznámil/a, že budete mít ve třídě asistenta pedagoga?
  - a) Věděl/a jste, co tato pozice obnáší?
5. Jaké bylo přijetí asistenta pedagoga do třídního kolektivu?
  - a) Dokázal si asistent pedagoga vybudovat respekt mezi žáky?
  - b) Jak byste popsala vztah mezi asistentem a žáky?
6. Jaké bylo přijetí ze strany rodičů k pozici asistenta pedagoga?
  - a) Řešil se někdy problém ve spolupráci mezi rodiči a asistentem pedagoga?
7. Jak jste přijala asistenta pedagoga vy?
8. Jaké byli začátky Vaší spolupráce?
  - a) Na čem nejvíce si myslíte, spočívá Vaše spolupráce?
  - b) Na čem se asistent pedagoga nejvíce podílí svojí prací?
9. Byl někdy problém v komunikaci mezi Vámi, žáky nebo rodiči?
10. Měla jste někdy pocit, že je tato pozice zbytečná ve Vaší třídě?
11. Je pozice asistenta pedagoga přínosná ve Vaší třídě?
12. Jak byste zhodnotila Vaši spolupráci s asistentem pedagoga?
13. Jakou roli má asistent pedagoga ve Vaší třídě z Vašeho pohledu?
14. Děkuji Vám za možnost uskutečnit s Vámi rozhovor. Máte na mě nějaké dotazy Vy?

PŘÍLOHA P II: UKÁZKA ROZHOVORU Č. 2, RESPONDENT H1

Jak dlouho pracujete ve škole?

R: Asi 25 roků.

Jak dlouho spolupracujete s asistentem pedagoga?

R: Tak toho tři čtvrtě roku, od září poprvé.

Jaká byla Vaše první myšlenka, když jste se dozvěděla, že budete spolupracovat s asistentem pedagoga?

R: No, nebylo mi to příjemné, protože si člověk představí, že bude mít ve třídě neustále někoho navíc, dospělého člověka, že? A vlastně ... eeh ... je to takové prostě takové... Je to takové, jako myslela jsem, že to bude nepříjemné, takže. Jo, jako polil mě pot. (smích)
Tak.

E: Věděl/a jste, co tato pozice obnáší?

R: No, moc právě ne, protože s tím asistentem jsem teď, jako mám ho já vlastně poprvé v životě, jo. Takže, tak asi trochu jo, co to obnáší, člověk si pod tím něco představí, že. Že tam ten člověk asi bude, ale nějak konkrétně úplně přesně všechno také ne teda.

E: Co jste si představila, že ten člověk tam bude dělat?

R: Myslím si ... nebo teda takhle .... Představovala jsem si, že teda je tam sice pro mě, je to asistent pedagoga, ale je tam kvůli jednomu, možná u mě dokonce kvůli dvěma žákům, takže pokud by byl nějaký problém, tak abych se já moha věnovat celé té třídě, tak on se teda vlastně postará tady o tyto problémové žáky nebo kvůli kterým tam vlastně je přiznaný.

Jaký byl názor žáků, když se dozvěděly, že tam bude ten asistenta pedagoga?

Tato třída ho má asi už hned od první třídy, takže tady já nemůžu nic k tomu říct. Oni už jsou s tím... oni to věděli, že ho budou mít. Měli ho před tím rok, před tím, před tím, jsou zvyklí na něho.

E: Má asistent pedagoga respekt u těch žáků?

R: A u kterých? U těch všech nebo u těch?

E: U všech. U toho třídního kolektivu.

R: Ano. Já myslím, že ano.

E: Jak byste popsala jejich vztah?

R: Tak já myslím, že vztah je dobrý, ale také samozřejmě jak jsem řekla, že už vlastně ho mají teda od té první třídy, tak si myslím, oni to teda neřeknou ty děti, ale myslím si že přeci jenom také už, jo, není jim to asi úplně příjemné, protože oni už v té v páté třídě, v těch jedenácti, deseti jedenácti letech, už třeba mají svoje takové jak kdyby svoje takové ty rozhovory jo. Nejsou to už úplně děti, a když v té třídě neustále někdo je, i třeba v tu přestávku, tak oni jsou potom takový, mi připadá, tím svázaní trošičku, že. Přeci jenom ta třída, když jsou bez toho dospělého, tak si více popovídají a kdyby takové to jejich povídání co je běžné, co třeba mi dospělí vlastně bychom neměli ani slyšet, jo, to jsou takové ty jejich řeči. Nemusí to být nic špatného, jo, ale přeci jenom ...eeh... jo prostě .... hmm (přemýšlí) Myslím, že asi víc volnosti by potřebovali. (smích)

Jak byste popsala vztah rodičů k pozici asistenta pedagoga?

R: Tak rodiče ostatních těch žáků, myslíte ostatních, nebo i těch co tam...

E: Těch i těch. U všech.

R: Takže, u těch problémových, těch jsem říkala, že je příznán teda k jednomu, možná i k tomu druhému, od toho druhého ti jsou rádi, že. U toho prvního, protože teda ten pan asistent s nimi jde, s ním jde s tím žákem, jejich už je jejich pátý rok, tak už trošičku mě teď, právě asi v tento týden, poprvé mi ta paní, řekla, že budou chtít třeba změnu asistenta, že to teda není nic proti té osobě, ale že jestli už jak kdyby už si vzájemně jak kdyby nemají buď co dát nebo říct nebo jestli (přemýšlí) Jestli vlastně by nebylo třeba lepší náká změna. Takže, to jsem se objevila teď poprvé, jo, takovýhle názor od té, vlastně prarodičů toho žáka, protože on žije s prarodiči. No a ostatní žáků rodiče se k tomu nák vyloženě nevyjadřují, k panu asistentovi, ale někdy naznačují, že jim teda asi moc, nejsou rádi, že třeba takový žák je s jejich dětmi ve třídě. S tím se člověk teda setká, ale není to jako kdyby na asistenta, jo. Ten jako asi za to nemůže, že tam je tam přidělen, tak tam byt musí, tak ti rodiče to na toho jako nic neříkají.

E: Řešil se někdy problém ve spolupráci mezi rodiči a asistentem pedagoga?

R: Za co já mám, tak ne.

Jak jste přijala asistenta pedagoga vy?

R: Tak doufám, že vřele. (smích)

Jaké byli začátky Vaší spolupráce?

R: Já myslím, že dobré.

Na čem nejvíce si myslíte, spočívá Vaše spolupráce?

R: Asi na vzájemné důvěře. (přemýšlí) Vzájemném respektování se, možná i nějaká podpora, pomoc. Takové vycházení si vstříc.

Na čem se asistent pedagoga nejvíce podílí svojí prací?

R: Tak nejvíce se podílí právě na tom, když ten žák začne mít nějaký ten problém, jak svůj. Jo, například se začne třeba vztekat, že mu něco nejde. Takže vlastně, buď to zvládnou spolu v té třídě a neruší nás, a kdyby nás měli rušit, tak vlastně tady, třeba mimo třídu, toho žáka zklidní. Jo, takhle a ještě jednou jak jste se ptala? Jak byla ještě jednou ta otázka?

Na čem se asistent pedagoga nejvíce podílí svojí prací?

No a, takové usměrňování toho žáka vlastně a také i ho vlastně učí určitým takovým těm sociálním návykům, což ten žák třeba nemá, takže. Kdy ten učitel, tak má přestávku a musí si něco třeba přichystat a ten žák by tam něco o přestávce udělal, provedl, tak vlastně on mu ho hned říká, že toto ne, proč ne, takže ho i takhle i vychovává.

Byl někdy problém v komunikaci mezi Vámi, žáky nebo rodiči?

R: Já myslím, že ne.

Měla jste někdy pocit, že je tato pozice zbytečná ve Vaší třídě?

R: Tak v té mé třídě, díky tam tomu složení určitě jako je tam nutný ten asistent. Jo, to jako by paní učitelka sama tam nezvládla. To jako se nemůže rozpúlit nebo jít na tři části to je jasné. Ten žák určitě potřebuje dohled. Jako dospělou osobu, která ho vede, jo, která mu třeba i sem tam naťukne a on se hned chytí, jo.

E: Je pozice asistenta pedagoga přínosná ve Vaší třídě?

R: Tady asi, ne asi, ale tady určitě.

Jak byste celkově zhodnotila Vaši spolupráci s asistentem pedagoga?

R: Nemáme žádné problémy. Já si myslím, že v pořádku. Nevím jak to vnímá nebo cítí on, ale z mé strany je všechno v pořádku. (úsměv)

Jakou roli má asistent pedagoga ve Vaší třídě z Vašeho pohledu?

R: No, z mého pohledu má ....pohled.... nebo já to beru, že je to vlastně můj asistent, jo, je to asistent pedagoga a ta role mu z toho přesně takhle, jak to je pojmenováno, přísluší.

E: Děkuji Vám za možnost uskutečnit s Vámi rozhovor.

PŘÍLOHA P III: UKÁZKA ROZHOVORU Č. 3, RESPONDENT H2

Jak dlouho pracujete ve škole?

R: Jako celkově ve školství? Od roku 1995, takže to je přes 20 let.

E: A v této škole?

R: Na této škole asi do roku 2000.

Jak dlouho spolupracujete s asistentem pedagoga?

R: Toto je moje druhá asistentka pedagoga. Už jsem měla, asi před pěti lety jednu, která vlastně se mnou byla dva roky a teďka paní asistentka taky druhý rok.

E: Takže jste věděla, co tato pozice obnáší?

R: Ano.

E: I na poprvé?

R: Na poprvé ne. Na poprvé to bylo trošičku jiné, protože, no, to bylo poprvé, to je jasné. Takže tam jsme si ze začátku musely s paní asistentkou dohodnout určité pravomoce, do čeho zasahovat, do čeho nezasahovat. Jak bude ta spolupráce fungovat, ale šlo to a teďka už, tak jako podruhé už to bylo takové, jednodušší. (úsměv)

Jaká byla Vaše první myšlenka, když jste se dozvěděla, že budete spolupracovat s asistentem pedagoga?

R: No, tak jako všechno nové, když je něco jakože nové nebo poprvé, tak jsem netušila, co to jakože úplně, jaké to bude. Samozřejmě, když ve výuce máme někoho, řekla bych „cizího“, ať už je to, já nevím, z vedení školy nebo někdo, kdo se přijde podívat na dítě, nějaké pracovnice z SPC třeba, tak je to vždycky prostě trošičku jiné, jo. Když vlastně před tou první paní asistentkou, tak jsem nevěděla, jestli ona prostě tady na mě bude se dívat jako nějaký dozorující orgán, nebo jak to říct, nebo jestli opravdu to bude všechno probíhat fajn. Ale nakonec to bylo všechno dobré, no.

Jaký byl názor žáků, když se dozvěděli, že budou mít ve třídě asistenta pedagoga?

R: Názor žáků nebyl žádný, protože v obou dvou případech, paní asistentka nastoupila hned první den první třídy, takže. Prostě asistentka byla, takže to brali jako hotovou věc jako běžnou situaci.

Jaké bylo přijetí asistenta pedagoga do třídního kolektivu?

R: V obou dvou případech jakože fajn.

E: Má asistent pedagoga respekt mezi žáky?

R: Myslím si, že jo. Určitě.

Jaké bylo přijetí ze strany rodičů k pozici asistenta pedagoga?

R: Bez nějakých připomínek. Možná v případě první paní asistentky, někteří rodiče, jakože se ptali, proč tady paní asistentka je, chtěli zjistit, jako jaký je důvod toho, spíš možná je zajímavalo kvůli komu. Ale nebylo to nějak moc, jakože by to bylo nepříjemné. V druhém případě už to neřešil vůbec nikdo. Ono už tím časem, asi jak jsou ti asistenti běžnější a běžnější, tak teďka už to nikoho ta nějak nezaráží.

E: Řešil se někdy problém ve spolupráci mezi rodiči a asistentem pedagoga?

R: Ne.

Jak jste přijala asistenta pedagoga vy?

R: No, jak jsem říkal, v tom prvním případě jsem nevěděla, co očekávat, ale nakonec jak jsme si něco vyjasnily hned ze začátku, tak už ta spolupráce byla bezvadná a se současnou paní asistentkou nebo slečnou asistentkou je to úplně bez problému.

Na čem nejvíce si myslíte spočívá Vaše spolupráce?

R: Ona je pro mě, jak bych to řekla, takovou pomocnou rukou pro ty případy, kdy je třeba potřeba, buď se věnovat individuálně tomu žákovi, takže ona třeba si ten zbytek třídy vezme, něco dodělávají a já můžu se věnovat tomu komu potřebuju. Nebo v případě, když je třeba i všechno v pořádku a máme mít další hodinu výtvarnou výchovu, tak paní asistentka nebo slečna asistentka třeba zatím nachystá pomůcky, aby ta práce potom byla rychlejší, takže jako (přemýšlí), co je potřeba, to zvládneme vždycky. (úsměv)

Na čem se asistent pedagoga nejvíce podílí svojí prací?

R: (Přemýšlí) Jak to říct. (Přemýšlí) Poskytuje mi takovou podporu v té práci s tou třídou. Když já potřebuju se individuálně zaměřit, tak ona je vlastně schopná ten zbytek třídy, jakože, chvíličku ... učit nebo zabavit nebo s nimi dodělat nějaký úkol.

Byl někdy problém v komunikaci mezi Vámi, žáky či rodiči?

R: A paní asistentkou jako nebo tak, ne, žádný. Jako že závažný ne. Občas se objeví něco, že někomu, někdo má jiný názor nebo se mu něco nezdá, ale většinou jsme si to vždycky všechno vyřídily, vyříkaly ke spokojenosti všech.

Měla jste někdy pocit, že je tato pozice zbytečná ve Vaší třídě?

R: Asistenta? (Přemýšlí) Já bych řekla, že v dnešní době by pozice asistenta měla být ve všech třídách bez ohledu na to, jestli tam mají nějaké dítě, které toho asistenta potřebuje nebo ne, protože, kromě toho dítěte, které, kvůli kterému je tady, je tady ve třídě minimálně další tři-čtyři možná pět dětí, které prostě potřebují dopomoc, jo. A třeba v počtu dvaceti šesti dětí, jako mám já teďka, tak ten asistentent, podle mě je, jakože, fakt jako přínosný a potřebný.

Jak byste zhodnotila Vaši spolupráci s asistentem pedagoga?

R: Zhodnotila bych to jako jako perfektní spolupráci, no.

Jakou roli má asistent pedagoga ve Vaší třídě z Vašeho pohledu?

R: V naší třídě, jak bych to řekla, je taková jako. (přemýšlí) No možná bych řekla, že v některých případech, když děti mají něco, nějaký problém, tak bych řekla, že možná jdou raději za ní, protože ona to třeba vyřeší bez toho, aniž bych já se to třeba dozvěděla, jo, a nemusela bych se třeba zlobit nebo nemusela bych jim dávat nějaké tresty nebo něco, takže možná ze mě mají trošku vítr, ale zase to vyřeší s paní asistentkou a je to potom všechno v pořádku.

E: Takže je takovou celkovou podporou?

R: Ano. Takový, jakože, prostředník mezi nimi, mezi mnou. Jako, jo, asi tak,

E: Děkuji Vám za možnost uskutečnit s Vámi rozhovor. Máte na mě nějaké otázky Vy?

R: (Přemýšlí) Možná bych se chtěla zeptat, jestli Vy tu Vaši práci, já jsem si to asi až tak důkladně nečetla, jestli děláte z důvodu, že se zajímáte nebo že byste Vy chtěla dělat asistentku pedagoga nebo Vy byste třeba jako v budoucnosti chtěla toho asistenta pedagoga mít nebo jak to máte?

E: Já mám vlastně, v průběhu studia jsem měla možnost praxí a obě dvě praxe jsem uskutečnila na pozici asistenta pedagoga. Jelikož mě to tak zajímá, jelikož jsem ve třetíáku měl praxi na praktické a speciální škole, tak jsem si říkala, jaké je to srovnání třeba s běžnou

školou, jak ten asistent pracuje tady a jaký je v tom vlastně rozdíl. Jak vy třeba považujete toho asistenta tady. Takové to srovnání jsem si chtěla udělat a navíc tato pozice taková, svým způsobem, i zajímavá, víceméně, pestrá, když to tak řeknu, takže i z toho důvodu. A možná bych se tomu i chtěla věnovat, pokud by byla možnost.

R: Jenom by mohly být, si myslím, trošičku ještě lépe finančně ohodnoceni asistenti.

E: Hm, to jo. Taky si myslím.

R: Ale to myslím my asi neovlivníme, bohužel.

E: To ne no. Ale tak je to takové práce, naplňující vlastně, bych řekla. Tak, všechno?

R: Asi jo.

E: Děkuji.